

Tadeusz Mikulski

Ś. p. Gabrjel Korbut

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 33/1/4, 1040-1058

1936

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NEKROLOGJA

Ś. P. GABRJEL KORBUT¹

Nielatwo dziś myśleć, że Gabrjel Korbut, z którego wiedzy historycznej czerpać będą całe generacje polonistyczne, sam kiedyś uczył się literatury. Ale tak było. Gabrjel Korbut uczył się literatury polskiej z *Nowych wypisów polskich* Jana Poplińskiego². Książeczka niewielka to i zapomniana. Mówiono o niej współcześnie: „...bardzo szacowne dziełko, zawierające nietylko wiadomości o ważniejszych pisarzach, ale i wyjątki z ich dzieł“ (Kulickowski). Z kart niewielu wypisów szkolnych Poplińskiego wyjść miały pierwsze impulsy naukowe, zapamiętane z wczesnej lektury. Cztery księgi pod napisem *Literatura Polska* zapadły w duszę młodemu czytelnikowi już wówczas.

O pracach samodzielnych Korbuta zdecydował kierunek umysłowy epoki. Niedawne były czasy, kiedy w nauce rządziło natchnienie i wszelkie jego prawa: wyobraźnia, uczucie. Natchnione, choć niezawsze rzeczywiste konstrukcje naukowe, którym towarzyszył — ale towarzyszył, nie przenikając, zdala — prąd powszechnego zbieractwa, kształtowały swoiście wiedzę nieznaną o przeszłości. Poczem przyszło pokolenie — wedle formuły Wacława Borowego — „pokornych słów prawdy“ historycznej. Historjżofja różnego ładu i postaci ustępowała miejsca metodzie badań humanistycznych i filologicznych, którą doskonalił pozytywizm.

W poszukiwaniu owej metody, niezawodnej i możliwie ściślej w opisie i wnioskach, zwrócił się Korbut po przelotnej ciekawości dla spraw botaniki — skradziony zielnik, pełen roślin z Litwy, zniechęcił zbieracza — do studjów językoznawczych. Lata uniwersyteckie, przebyte w Dorpacie i pamiętne szczególnie kierunkiem naukowym prof. Baudouina de Courtenay, przyniosły Korbutowi opanowanie zasad filologii słowiańskiej i językoznawstwa (już wówczas podzielony w swych za-

¹ Szkic odczytany na zebraniu Koła warszawskiego Związku Bibliotekarzy Polskich, poświęconem uczczeniu ś. p. prof. Gabrjela Korbuta, dnia 13 lutego 1936.

² „...trzeba przyjść do wniosku — pisze później Korbut — że najlepsze podręczniki do nauki i poznania stylu polskiego i poetyki układali pedagogowie poznańscy... Są to rzeczy dziś już wprawdzie nieco przestarzałe, ale zawsze bardzo użyteczne“. (*Głos* XIV, 1899, s. 1008).

miłowaniach między język i piśmiennictwo, wykłada kolegom historję literatury polskiej)¹. Narzucił się wśród tego pierwszy problem naukowy: „Zastanawiało mię dziwne jakieś, obce brzmienie niektórych wyrazów polskich — mówi w swym pamiętniczku młody uczoney — zacząłem dochodzić ich pochodzenia, i oto zaczęło mię zajmować zagadnienie wpływu obcych wyrazów na polskie“. Tak powstała praca, zrazu w wersji niemieckiej, potem ogłoszona po polsku (1893), oceniająca znaczenie i wpływy niemieczyzny w języku polskim. Podobne zainteresowania badawcze skłoniły Korbuta do innych obserwacyj językowych: słownictwa rosyjskiego w polskiej mowie potocycznej. (Pozostały w rękopisie, niewydane drukiem, zestawienia leksykalne gwary petersburskiej). Prowadzone na różnych polach prace słownikowe zachęciły później Korbuta do żywszego współpracownictwa w organizowanym siłami zbiorowemi językoznawców warszawskich (Karłowicz, Kryński, Niedźwiedzki, Przyborowski) *Słowniku języka polskiego*. Korbut miał sobie powierzony materiał językowy z pism Asnyka, opracowywał nadto część litery *K*. Głośna i surowa krytyka pierwszych zeszytów *Słownika* (1899), bezkompromisowa i niezależna, przerwała to współpracownictwo. Nie przerwała przecież prac językowych autora. Z zespołu różnorodnych obserwacyj słownikowych miał wyniknąć niebawem ważny postulat badawczy, niezrealizowany do dzisiaj: opracowanie monograficzne języka prawodawców stylu, klasyków polskich. Z programu tych badań, kreślonego przygodnie i mimochodem, Korbut nie dokonał wiele: wskazywał Trembeckiego i Śniadeckiego, najcięższych i bezpośrednich poprzedników Mickiewicza; dał kilka cennych istotnie przyczynków do badań nad słownictwem Mickiewicza, potwierdzając szeregiem wskazówek językowych element białoruski w mowie żywej poety; rozważał jego przygotowanie lingwistyczne do prac samodzielnych, przypomniawszy uwadze monografistów Mickiewicza próbę studjów leksykalnych, dokonaną na wyrazie „cnota“; do 25 roku życia zbierał materiały do słownika Słowackiego, ulubionego nadewszystko z autorów wszelkich czasów i narodów; zamierzonej rozprawy o języku Słowackiego nie napisał nigdy; wydając dla celów szkolnych *Marję* i *Zamek Kaniowski*, zabiegał troskliwie, by zachować z całą wiernością cechy języka poetów. Temi oto drogami, pośród studjów lingwistycznych nad tekstem pisarzy, przenikać poczęła do pracowni Gabryela Korbuta, by pozostać już w niej na zawsze, wiedza tajemna o książkach i ludziach pióra. Na resztę życia zatrzymała Korbuta historja literatury. Ostatnie echa upodobań językowych młodości rozlegają się w serji, kreślonej różnemi laty, portretów biograficznych językoznawców polskich, jak Kopczyński, Linde, Baudouin.

¹ M. Bończa Kunicki, *Fragmety wspomnień z Dorpatu*. Lublin 1927, s. 31.

Poczem mnożyć się zaczęły prace nowego zawodu. Temperament osobisty badacza, poszukujący przeżyć intymniejszych nad kartami poezji Słowackiego, wybrał do studjów epokę chłodną i powściągliwą: lata klasycyzmu w literaturze. Jak się to stało, mówić próżno. Poeta był uwielbiony i narzucał stosunek specjalny. Badanie twórczości Słowackiego, jak rozumiał je Korbut, pójść miało w kierunku analizy nadewszystko estetycznej¹. Metoda współczesna nie podsunęła narzędzi dość subtelnych, Korbut tępił wielokrotnie subiektywizm cudzy i własny. Pozostał w klasycyzmie. Z prac długoletnich nad epoką, które miała zamknąć monografia syntetyczna, zamierzona zrazu w roku 1916, potem jeszcze w r. 1930², oglądaliśmy w druku jedynie fragmenty. Precyzyjne studia Korbuta ustaliły w satyrze wieku XVIII element obcy, choć doskonale spolszczony: wpływy pism Mikołaja Boileau, przezwanego u Sarmatów „Wodopijem“. Rozwój boalizmu w Polsce wystudjował Korbut w momencie genezy i schyłku: na tekstach biskupa Żaluskiego, sięgających provenjencją kulturalną czasów saskich, oraz w satyrach spóźnionych (z lat Księstwa) Jana Gorczyzewskiego. Ważnym wynikiem naukowym okazało się tutaj rozróżnienie dwu postaci wpływu Boileau: obyczajowej w wersji saskiej, estetycznej i literackiej u Gorczyzewskiego, którego wykształciła poetyka stanisławowska. Rozdzielił te roboty żywy udział w pracach wydawnictwa *Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej*. Serja szkiców biograficznych Korbuta ujawnia rysy wspólne w metodzie i treści: powraca upodobanie do pisarzy, których obarczyło dziedzictwo oświecenia; szczególnie chętnie portretuje Korbut historyków i teoretyków literatury, poświęciwszy już uprzednio prace obszerniejsze Wiszniewskiemu i Tyszyńskiemu. Kierowało tu bodaj autorem trafne rozumienie roli tradycji naukowej w młodem naówczas studjum literackiem. Obu tym grupom pisarzy, stanowiącym zespoły jednolite, towarzyszy drużyna zebrana myślicieli i poetów drugorzędnych wieku XIX, których opracowanie powierzał Korbutowi obowiązek naukowy i redakcyjny. Powstawały wśród tego szkice przygodne o Mickiewiczu. Do badań nad poetą wniósł Gabriel Korbut pogląd własny, nie przedstawiony jednak w zarysie obszerniejszym. Związek między rasą i twórczością, wskazujący aspekt etniczny (litewsko-białoruski) wspaniałej tej poezji, uzasadniony argumentem językowym, powracał nieraz pod piórem Korbuta w badaniach przygodnych, w żarliwej polemice, w najbardziej osobistym przekonaniu autora. Myśl ulubioną i śmiałą, choć niepoddaną konstrukcji historycznej, zostawił Korbut następcom.

¹ „Badanie utworów piękna ze strony właśnie estetycznej jest ważne i od tego wszelkie studia literackie zaczynać należy...” (zob. *Głos* XI, 1896, s. 1014—1018, XII, 1897, s. 78—80).

² W r. 1925 przedstawił Korbut w Tow. Nauk. Warsz. rozprawę p. t. *Klasycyzm a pseudoklasycyzm*, nieznaną z druku.

Te oto szkice i drobiazgi (słowa samego autora), zarysy czy fragmenty dzieł rozleglejszych, łączy i zespala postawa metodyczna. Stanowiskiem naukowym Korbuta, strzeżeniem zabiegliwie przez wszystkie lata, są zasady nieskażonego filologizmu w studjach literackich, jak rozumiał je niegdyś profesor wroc-

GABRJEL KORBUT

ławski Nehring, a z uczonych współczesnych np. Bruchnalski. Wytrawny praktyk, ogłosił Gabriel Korbut podręcznikowy *Wstęp do literatury polskiej* (1924), który w jasnym i zwięzłym formułowanym schemacie metodycznym zawiera ujęcie podstawowe zasad filologicznych w badaniu literatury. Badacz naukowy, nieustannie kontrolujący wiedzę cudzą i własną doświad-

zeniem poprzedników, musi być obiektywny nadewszystko. „Przedmiotowe badanie faktów“ literackich sposobami, które Korbut wskazuje z imienia, jest przykazaniem naczelnem i zasadniczem prawdziwego filologa z pod znaku pozytywizmu. Impresja sądu krytycznego, pospolite wczoraj jeszcze wykrzyknictwo (termin Grzymały Siedleckiego) — naganione przez Korbuta surowo, drwiną dotkliwą, bez pardonu. Cały animusz polemiczny, pełen młodości i zapału, poświęcił Korbut walce z krytykami literackimi. Miał stałe w usługach pamięci, ścierając się krwawo z Przybyszewskim, Feldmanem, Lorentowiczem, Grzymałą, mnóstwo przykładów potknięć, błędów, nieścisłości, które krytykę literacką dyskredytowały przed nim wielokrotnie. Manowcem naukowym mianował „psychologizowanie, estetyzowanie i alegoryzowanie“. Dbały o „bezstronność i spokój“ w ocenie, przestrzegał w pracy naukowej przed względem społecznym lub troską o formę literacką. Jedynym celem i przedmiotem studjów uczynił badanie faktu literackiego. „Badaczowi filologowi — pisał we *Wstępie* — uciekającemu się do przypuszczeń, nie wolno używać wyrazów i wyrażzeń: bezwzględnie, bezwarunkowo, niewątpliwie, zawsze, nigdy, wszędzie, „rozwiązanie zagadki“ i t. p., natomiast częściej używać zastrzeżeń w rodzaju: być może, bardzo być może, jak się zdaje, prawdopodobnie, wydaje się więcej niż prawdopodobne, próba rozwiązania zagadki i t. p.“. W tych szeregach znaczeń, narzucających postulat ostrożności, jest cały Gabriel Korbut. Cała też jego twórczość naukowa upłynęła w trudnej służbie faktu historycznego. Konstruowanie krytycznych biografij, opisy rozwoju wpływów literackich, szereg drobiazgów naukowych, prostujących pedantycznie błędne informacje i opinie, czasem w sprawie tak drobnej, jak ortografia nazwiska, częściej w sprawie zasadniczej, jak poprawność lub autorstwo tekstu — cała praca Gabrijela Korbuta, uczonego filologa pierwszej próby, była rewindykacją faktów nieznanych, zapomnianych lub znanych opacznie. Fakt literacki, dokument pisany, nie konstrukcja, choćby najbystrzejsza i całkowicie przekonująca, posuwa naprzód i mnoży ziarenkiem maku wiedzę o przeszłości. Podstawowa cecha myślenia historycznego Korbuta ujawniała się szczególnie żywo w recenzji, nieraz ciętej i dotkliwej¹, choć zawsze rzeczowej i sumiennej, oraz w polemice naukowej. Pośród wielu przykładów pamiętamy niedawny jego spór z Zygmuntem Wasilewskim o interpretację Edmunda — Norwida z *Poganki* Żmichowskiej. Korbut pisał: „Argumentacja, oparta na psychologizowaniu, jest sposobem dowodzenia wielece zawodnym“. „Argumenty psychologizacyjne... mogą przekonać tylko dyletantów — naukowiec nie da się nimi zbić

¹ Oto słowa Korbuta: „...mam tę, niestety, wadę organiczną, że łechcących mile ambicję autorską komplementów wręcz wypowiadać nie umiem; zakrzuszyłbym się nimi niechybnie“ (por. *Głos* XIII, 1898, s. 940—945).

z tropu“. Dyletant — oto wyraz, który powracał mu często pod piórem, gdy szukał określeń na subiektywizm w studiach historycznych.

Z wrodzonych i nabytych dyspozycji Korbuta wynikały jego niechęci i sympatje naukowe: ocena Bronisława Chlebowskiego, który uprawnił intuicję i wyobraźnię, niezem metodę badań, oraz podziw trwały dla Piotra Chmielowskiego, o którym mówił: „mistrz“ lub „nauczyciel w najszerszem... słowa znaczeniu“. W r. 1932 nie wahał się zakrzyknąć w druku: „Wracajmy do studjów Chmielowskiego!“ i darował Grzymale wszystkie impresje krytyczne za słowo gorętsze o Chmielowskim.

Te oto zasady, jednolite i konsekwentne nad podziw, urobiły typ uczonego, w warunkach dzisiejszych niemal wyjątkowy. Raz jeden w życiu przestąpił Korbut surowe nakazy pracowni filologicznej: gdy za młodu drukował w *Głosie* rzecz o Słowackim p. t. *Smutne Ptaki*. Jest to impresja krytyczna, pełna liryzmu czystej wody, w rodzaju, naganionym później niemiłosiernie. Autor nie był rad z tego szkicu: nie przypomniał go w zbiorze prac pomniejszych, nie cytuje go nawet w *Literaturze Polskiej*. Ale gdy pisał o Słowackim, nie wytrzymał i porzucił filologję.

Wszelkie studia Korbutowe, o których tu przyszło mówić, powstawały jednak przygodnie i w chwilach odpoczynku od wielkiego dzieła *Literatury Polskiej*. Jest to zaprawdę trud życia. Znamy wczesne etapy tej koncepcji: zrazu podręcznik do historii literatury polskiej dla samouków (1895), pomoc naukowa dla wykładowców (1905). W fazie trzeciej ustaliły się kontury obecne przedsięwziętej pracy. „Książka podręczna informacyjna dla studjujących naukowo dzieje rozwoju piśmiennictwa polskiego“, rozrósłszy się w drugim wydaniu (1929—1931) do czterech potężnych tomów, ogarnia mnóstwo pisarzy polskich od początków do wojny światowej i rejestruje całą wiedzę historyczno-literacką od *Hecatontas* Starowolskiego po ostatni zeszyt *Pamiętnika Literackiego*¹. I w tem dziele Korbuta, napęczniałem od ludzi i książek, które jedno starczyłoby mogło za *monumentum* autorowi, przychodzą do głosu fakty literackie, daty życia, daty twórczości, daty sławy, zachowujące obiektywną wymowę prawdy historycznej. *Literatura Polska* Korbuta, owoc jego troski naukowej i umiłowania, nieoceaniona księga podręczna historyka literatury, przewodniczy wszelkiej wędrowce po obszarach piśmiennictwa, wskazuje badaniom drogi bite i tropy fałszywe, naprowadza na ślad za-

¹ W r. 1901 rzuca Korbut projekt „czasopisma, którego zadaniem wyłączeniem byłoby zbieranie i skupianie wszelkich rozproszonych po czasopiśmie wiadomości, dotyczących historii literatury polskiej, i przedrukowywanie przyczynków i dokumentów historyczno-literackich“. (*Ateneum* 1901, II, s. 210).

niedbany i oszczędza — przynajmniej w dużej mierze — próżnej roboty wertowania bibliografij, katalogów, stosów czasopism. Jest nadewszystko codziennem narzędziem pracy. Jest też raz jeszcze — w zamiarze autorskim i wykonaniu — żywą ilustracją stosunku filologa Korbuta do spraw literatury.

Pytamy ciekawi, jak wyraziła się w dziele osobowość badacza. Gabrjel Korbut dbał troskliwie, by nie wyraziła się wcale. Wśród prac drobniejszych, lakonicznych w słowie, jedynie rozprawa o Janie Górczyczewskim, która otrzymała tytuł: *Pogromca obskurantów z przed stu lat*, odsłania pogląd własny autora na zagadnienie postępu społecznego w dziejach i zbliża wyraźnie stanowisko Korbuta, zwłaszcza w ocenie roli korporacyj kościelnych i zakonnych, do doktryny historycznej Władysława Smoleńskiego¹. Pamiętać warto, że przyjaciele Korbuta był w pewnym okresie Andrzej Niemojewski! Cztery tomy *Literatury polskiej* niewiele z pozoru powiedzieć mogą o autorze. Wszak posługują się chętnie sądem cudzym (naukowym, krytycznym), a nieraz świadkiem najlepszym, słowem współczesnym; powiedzą o Stanisławie Potockim: „Książę mówców“, o Bentkowskim: „pierwszy dziejopis literatury“. Czasem przecież, z poza dat, faktów biograficznych, wydań ukazuje się sam autor i określi postępowy *Pamiętnik historyczno-polityczny* Świtkowskiego jako „znakomity miesięcznik“, organ ks. Łuskiny nazwie „osławionym“. Niektóre karty tomu I wyróżni niespodziewany humor: Korbut chętnie zestawia sądy sprzeczne o tym samym pisarzu (znakomity i lichy) albo dokumentuje zmiany poglądów uczonych w ocenie tego samego tekstu lub autora. Podobne humoreski krytyczne, nie przekraczające ramy obiektywnych zestawień, są daleką reminiscencją pomysłów młodego Gabrijela Korbuta, który rozśmieszył dwukrotnie czytelników *Głosu* parodią badań nad symbolem „44“. Może też nie tylko dokładność biografu, ale i sentyment Korbuta — dorpatczyka, przechowującego troskliwie pamiętki drukowane lat uniwersyteckich (spisy wykładów, dysertacje, pamiętniki i książki o Dorpacie polskie i rosyjskie, także śpiewy studenckie i t. d.), dojrzeć wolno w staranności notatki o studjach uniwersyteckich licznych między pisarzami w. XIX dorpatczyków. W tomie I *Literatury* spotkamy krótką wzmiankę o epizodzie dorparckim Piotra Skargi, którego kaznodziejstwo przechowała tradycja polska Dorpatu.

Ale nie szukajmy spojrzeniem przelotnem rysów autora w natłoczonym druku dwu tysięcy stronic. On sam wyraził siebie w sposób najpełniejszy każdą kartą dzieła. Las rzeczy,

¹ Zob. w tym związku uwagi Korbuta o dziele ks. Bednarskiego *Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce* w zbiorze *Studja i drobiazgi historyczno-literackie*. Stanowisko podobne, choć bardziej udokumentowane, zajął wobec poglądów ks. Bednarskiego S. Truchim, zob. *Szkice z historii szkolnictwa*. Serja wtóra. Warszawa 1935.

zawarty w tomach *Literatury Polskiej*, nie miał dla niego znaczeń ukrytych. Najgłębsze przeżycie osobiste przeziera dziś ku nam z tych setek zestawianych latami autorów i dzieł. Piśmiennictwo polskie w swej wersji historycznej i bibliograficznej przeniknęło do życia Gabrjela Korbuta, nie zostawiwszy wcale miejsca innym sprawom i pracom. Książka, przedmiot bezinteresownej przyjaźni i wieloletniego zbieractwa¹, nie miała dla niego ceny. Gabinet Filologiczny Tow. Naukowego Warszawskiego, który powstał z daru Korbuta² i przedstawia dzisiaj rezerwat naukowy, gdyż z niego wyrosły tomy *Literatury*, był mu pracownią do ostatka. Wśród ścian tych, przysloniętych książkami po sam sufit, znalazła cel i miejsce jedyna w swoim rodzaju poradnia naukowa w zakresie badań historyczno-literackich, ratownictwo filologiczne w nagłych, nieprzewidzianych wypadkach. Gromadził tu Korbut i wychowywał na stałych czytelników nadewszystko uczniów własnych z Wolnej Wszechnicy Polskiej. Przywiązany osobiście do idei pracowni, która z programu miała się rozwinąć w instytucję o zadaniach badawczych i dydaktycznych, związał Korbut z Gabinetem Filologicznym wydawnictwo tekstów pisarzy lat przełomu XVIII i XIX stuleci. Pośród licznych planów i zamierzeń redakcyjnych, sięgających pierwotnie epoki saskiej i oświecenia³, jedynie dwa numery *Biblioteki* w trzech wielkich tomach ukazały się drukiem (Brodziński i Zaborowski). Otoczony książkami, z których każda nosiła ślady pracowitej ręki, prowadził Gabrjel Korbut pracę dalszą nad doskonaleniem i uzupełnianiem dzieła w zamierzonej serji suplementów, przewanych dopełniaczami. Rzadki przystęp, poza literaturą naukową, miała do Gabinetu książka współczesna z wyjątkiem entuzjastycznym dla Boya Żeleńskiego. W atmosferze pracowni ocalało nietknięte środowisko naukowe wieku ubiegłego. Gdy podchodziło się do okien (Gabinet Filologiczny mieścił się jeszcze w Pałacu Staszica), widać było łamany dach domku, w którym kiedyś mieszkał Kraszewski. W tłum dziesięciu tysięcy tomów, z których żaden nie narzucał konfliktu, chronił się Gabrjel Korbut przed obcą sobie współczesnością. Było to życie, oddane książce niepodzielnie i jakże żarliwie.

¹ W notatniku Korbuta z r. 1880 spotykamy notatkę, kreśloną ręką młodzieńczą, p. t. „Dzieła, które mam zamiar z czasem nabyć“.

² Zob. list Korbuta do Zarządu Tow. Naukowego Warszawskiego, przekazujący bibliotekę prywatną, jako darowiznę rękodajną (*Rocznik Tow. Nauk. Warsz.*, VIII, 1915, Warszawa, 1916, s. 66–68).

³ Dorzucić warto, że zarys programu wydawniczego w zakresie zbiorowych edycji pisarzy polskich miał Korbut już w r. 1897 (zob. *Głos* XII, 1897, s. 443–444).

BIBLIOGRAFIA PRAC G. KORBUTA

Wydaje się rzeczą słuszną uczcić pamięć zmarłego uczonego sposobem jego własnym, powracającym na każdej karcie *Literatury Polskiej*: rejestrem najważniejszych dat życia oraz bibliografią prac.

Gabrjel Karaffa-Korbut urodzony 12/25 III 1862 w Petersburgu z ojca Józefa, prawnika, i matki Amelji z Hulanickich. Ukończył gimnazjum niemieckie św. Anny w Petersburgu. Studja uniwersyteckie odbył w Dorpacie na wydziale filozoficznym (1886—1890); uniwersytet ukończył w r. 1890 ze złotym medalem i ze stopniem kandydata filologii słowiańskiej i językoznawstwa. Od r. 1895 aż do śmierci mieszka w Warszawie, oddany pracom naukowym i literackim oraz zajęciom pedagogicznym w szkołach średnich. W latach 1902 i 1904 przebywa na studjach w Paryżu. Należy do grona członków-założycieli Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1907). 4 X 1910 powołany jako wykładowca literatury polskiej na wydz. humanistycznym Tow. Kursów Naukowych, prowadzi wykłady w ciągu r. 1910/11, poczem usuwa się. W r. 1915 składa w darze Tow. Naukowemu cenną bibliotekę historyczno-literacką, która poczyna odtąd nosić nazwę Gabinetu Filologicznego. Kierownictwo gabinetu sprawuje aż do zgonu¹. 20 IX 1918 powołany powtórnie przez władze Wolnej Wszechnicy Polskiej, przekształconej z Tow. Kursów Naukowych, jako profesor historii literatury polskiej. W r. 1921/1922 jest dziekanem wydz. humanistycznego Wszechnicy. W r. 1922 organizuje seminarjum literackie i przewodzi jego pracom, jako kierownik studjów. Wykłady oraz ćwiczenia prof. Korbuta z zakresu historii literatury polskiej i metodyki badań literackich trwają nieprzerwanie do roku 1932, 33. Już poprzednio (1915 i 1918) otrzymał nagrody naukowe (im. Pileckiego) Kasy Mianowskiego w Warszawie, później zaś (1920) nagrodę im. Krasńskiego Tow. Naukowego Warsz. 28 XI 1919 wybrany jako członek korespondent Polskiej Akademji Umiejętności. Zmarł 9 I 1936 w Warszawie.

Daty z życia G. Korbuta zob. u A. A. Kryńskiego, *Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana*, XXXVII—XXXVIII, s. 931—932

¹ Zbiory Gabinetu Filologicznego, jako depozyt Tow. Naukowego Warszawskiego, znajdują się obecnie w Bibliotece Narodowej Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

(niektóre szczegóły mylne), *Rocznik Pol. Akademji Umiejętności*. Rok 1918/1919. Kraków, 1920, s. XI; do działalności pedagogicznej Korbuta zob. publikacje urzędowe Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie; działalność Gabinetu Filologicznego omawiają corocznie *Roczniki Tow. Naukowego Warszawskiego*.

Biblijografja prac Gabrjela Korbuta rejestruje kierunki i wyniki jego studjów. Zamiarem tego spisu, który mimo starań nie jest bodaj zupełny, było pochwylenie wszystkich pozycji drukowanych Korbutowej puścizny. Prace drobniejsze sygnował nieraz autor inicjałami (G. K., G-I K-t, G. Kor.), których rozwiązanie w poszczególnych wypadkach nie wywołuje trudności.

1893.

1. Wyrazy niemieckie w języku polskim pod względem językowym i cywilizacyjnym. — *Prace Filologiczne* IV (1893), s. 345—560. Dodatek do rozprawy. *Ib.*, s. 666. i odb. Warszawa 1893, s. 216.

Rec. Brückner A., *Kwartalnik Historyczny* VIII (1894), s. 483—485. Mieczynski S., *Ateneum* 1893, IV, s. 618—625. Zawiliński R., *Biblijoteka Warszawska* 1896, I, s. 354—355.

Zob. też Brückner, *Wyrazy obce w języku polskim*. *Prace Filologiczne* VI (1907). (Rozprawa prostuje i uzupełnia materiały Korbuta i Karłowicza).

Opracowanie niemieckie rozprawy p. t. „*Deutsche Lehnwörter im Polnischen in phonetischer, morphologischer und culturhistorischer Hinsicht*“, przedstawionej w r. 1890 Uniwersytetowi w Dorpacie, ocenit J. Baudouin de Courtenay w „*Jahresbericht der Universität Dorpat*“ (1890).

1894.

2. Najnowszy wynik badań lingwistycznych (J. Baudouin de Courtenay, *Vermenschlichung der Sprache*. Hamburg 1893). — *Ateneum* 1894, II, s. 368—372.

3. (Odpowiedź na recenzję Brücknera rozprawy p. t. „*Wyrazy niemieckie w języku polskim...*“). — *Kwartalnik Historyczny* VIII (1894), s. 755—756.

1895.

4. Z językoznawstwa (J. Karłowicz, *Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia, używanych w języku polskim*. Zeszyt 1. Kraków 1894. *Słownik języka polskiego*, ułożony pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego, W. Niedźwieckiego i J. Przyborowskiego. Warszawa 1895. Arkusz próbny. *Prace Filologiczne*. Tom V, z. 1.) — *Głos* X (1895), s. 294—297.

5. *Wisła* IX, 3 (rec.) — *Głos* X (1895), s. 299.

1896.

6. (List do redakcji „*Wisły*“ z powodu wyrazu „*folklor*“). — *Wisła* X (1896), s. 909—910. *Ib.*, s. 910—911 uwagi J. Karłowicza.

7. *Ster*. Dwutygodnik. Lwów 1896, N. 1—4 (rec.). — *Głos* XI (1896), s. 181—182.

8. (Notatka o poprawności listu Słowackiego do p. Bobrowej, ogłoszonego w Biblijotece Warszawskiej 1896, III, s. 493—5). — *Głos* XI (1896), s. 948.

9. Tretiak J., *Szkice literackie*. Serja I. Kraków 1896 (rec.). — *Głos* XI (1896), s. 1014—1018.

1897.

10. O Słowackim (M. Mazanowski, *Juljusz Słowacki*. *Charakterystyka literacka*. Złoczów 1896). — *Głos* XII (1897), s. 78—80.

11. Z powodu nowego wydania pism Karpińskiego (F. Karpiński, Pisma wierszem i prozą. Ze wstępem P. Chmielowskiego. Warszawa 1896. Bibl. najcenniejszych utworów literatury europejskiej). — *Głos XII* (1897), s. 443—444.

12. Fredro A., Dzieła, wydał H. Biegeleisen. Tom I i II. Lwów 1897 (rec.). — *Głos XII* (1897), s. 847—848.

13. „44“ (komentarz humorystyczny: 44 — „jak się okazało, jest tylko symbolem jednego ze zdań, zawartych w Koranie w rozdz. VII (El Araf)...“ Parodja wywodu Langego, który sądził, że 44 = „Ojcze nasz, któryś jest w niebie“). — *Głos XII* (1897), s. 947.

1898.

14. Kto jest autorem pierwszej krytyki „Konrada Wallenroda“? (prawdopodobnie Ignacy Szydłowski). — *Pamiętnik Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza VI* (1898), s. 334—335.

15. Obraz literatury polskiej w streszczeniach icelniejszych wyjątkach, ułożył P. Chmielowski. Zeszyty 1—5. Warszawa 1898 (rec.) — *Głos XIII* (1898), s. 131—132.

16. Dwie prace o języku polskim (A. A. Kryński, Gramatyka języka polskiego. Warszawa 1897. A. Krasnowolski, Systematyczna składnia języka polskiego. Warszawa 1897). — *Głos XIII* (1898), s. 174—177, 199—202, 223—227. Polemika Krasnowolskiego i Korbuta p. t. „Zdanie proste czy zdanie pojedyncze?“ *ib.*, s. 253 i „Jeszcze w sprawie zdania „pojedynczego“ *ib.*, s. 274—275.

17. Projekt osadnictwa na kresach w w. XVI i XVII (sprostowania do pracy Z. Gargasa, Poglądy ekonomiczne w Polsce XVII w. Lwów 1897). — *Głos XIII* (1898), s. 537.

18. Iwański J., Poezje. Warszawa 1897 (rec.). — *Głos XIII* (1898), s. 635—636.

19. Księgi humoru polskiego, zebrał K. Bartoszewicz. Tomy I—IV. Petersburg 1897 (rec.). — *Głos XIII* (1898), s. 754—756. Zob. sprostowanie *ib.*, s. 792.

20. (Dwie odpowiedzi redakcyjne w sprawie językowej). — *Głos XIII* (1898), s. 756—757.

Oznaczone inicjałami G. K. w egzemplarzu autora; rubrykę błędów językowych prowadził w „*Głosie*“ Karłowicz.

21. Król K. i Nitowski J., Podręcznik do nauki literatury polskiej. Połowa I. Warszawa 1898 (rec.). — *Głos XIII* (1898), s. 940—945.

22. (Całunek. Notatka polemiczna, dowodząca na materiale językowym, że wyraz nie jest neologizmem). — *Głos XIII* (1898), s. 1062.

23. Sąd Parysa, królewicza Trojańskiego (1542). Oprac. i wyd. H. Łopaciński, Warszawa 1897. Odb. z *Prac Filologicznych V* (rec.). — *Głos XIII* (1898), s. 1086.

24. O utworach Mickiewicza pośmiertnych. (Notatka). — *Głos XIII* (1898), s. 1248—1249.

1899.

25. Mickiewicz jako leksykograf. Wyraz „cnota“ w opracowaniu Mickiewicza. — *Prace Filologiczne V* (1899), s. 635—639 i *nadb.*

26. Wierzbowski T., K biografii Adama Mickiewicza w 1821—1829 годах. Petersburg 1898 (rec.). — *Głos XIV* (1899), s. 37.

27. Teki Pawińskiego. Tom V. Księgi sądowe łączyckie. Cz. 3. Warszawa 1898 (rec.). — *Głos XIV* (1899), s. 151.

28. Łopaciński H., Lucjan Malinowski (1839—1898). Wspomnienie pośmiertne. Warszawa 1898 (rec.). — *Głos XIV* (1899), s. 152.

29. Jak pisał Adam Mickiewicz (Antologja). Opracował A. Lange). Warszawa 1898 (rec.). — *Głos XIV* (1899), s. 176—177.

30. Pan Ohr. a „44“. (O pomysłach komentatorskich Jerzego Ohrensteina, ob. *Słowo* 1899, N. 19). — *Głos XIV* (1899), s. 177.

31. Smutne ptaki. (Impresja o Juljuszu Słowackim). — Głos XIV (1899), s. 318—321.

32. Poradnik dla samouków. (Językoznawstwo ogólne. Język polski. Stylistyka czyli teoria prozy. Poetyka. Języki: francuski, niemiecki i angielski. Filologia klasyczna. Historia literatury polskiej). — Głos XIV (1899), s. 1007—1010.

33. Słownik języka polskiego. Tom I, zeszyty 1—4. Warszawa 1899 (rec.). — Kurjer Warszawski 1899. N. 336. Replika redakcji Słownika p. t. „Z powodu artykułu p. G. Korbuta...” ib., Nr. 358.

1900.

34. Odpowiedź na replikę (redakcji Słownika języka polskiego). — Kurjer Warszawski 1900, N. 15.

35. Zapała Z., Franciszek Wężyk. Kraków 1898 (rec.). — Ate-neum 1900, IV, s. 184—185.

1901.

36. Michał Wiszniewski i puścizna po nim. — Prawda XXI (1901), s. 67—68, 80—81, 92—93. Wyd. książkowe, poprawione i uzupełnione Warszawa, E. Wende, 1901, s. 39+1 nlb.

Rec. (Anonimowo), Gazeta Lwowska 1901, N. 165. — (Anonimowo), Kraj XX (1901), N. 16. — Chmielowski P., Gazeta Polska 1902, N. 34. — Chmielowski P., Pamiętnik Literacki I (1902), s. 175—176. — Galle H., Książka I (1901), s. 332—333. — Goldberg A., Poradnik dla czytających książki. 1901, N. 13. — Kozłowski W. M., Przegląd Filozoficzny IV (1901), s. 237—238. — Matuszewski I., Tygodnik Ilustrowany 1901, s. 932. — W(asilewski Z.), Kurjer Warszawski, 1901, N. 120.

37. O wiersz Mickiewicza („Wschód i północ”). — Ate-neum 1901.

II, s. 207—210 i nadd.

38. Samuel Bogumił Linde (1771—1847). — Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek w. XIX. Tom I. Warszawa 1901, s. 335—338.

39. Krasiński Z., Pisma. Tomy I—IV. Warszawa 1901 (rec.). — Książka I (1901), s. 187—188.

1903.

40. Zdziarski S., Szkice literackie. Lwów 1903 (rec.). — Książka III (1903), s. 197—198.

1904.

41. Linde Samuel Bogumił. — Encyklopedia wychowawcza. Tom VI. Warszawa 1904, s. 506—511.

1905.

42. O Aleksandrze Tyszyńskim. (Z powodu wydania „Pism krytycznych”. Kraków 1904, I—II). — Pamiętnik Literacki IV (1905), s. 32—43.

43. Konarski Franciszek, filolog i poeta (1857—1907). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja I, t. XXXVII—XXXVIII. Warszawa 1905, s. 520.

44. Koncewicz Ludwik, filolog (1791—1857). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja I, t. XXXVII—XXXVIII. Warszawa 1905, s. 525.

45. Koncewicz Łukasz, filolog (1796—1867). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja I, t. XXXVII—XXXVIII. Warszawa 1905, s. 525.

46. Kopczyński Onufry, pijar (1735—1817). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja I, t. XXXVII—XXXVIII. Warszawa 1905, s. 851—855.

47. Słowacki J., Dzieła. Pod red. F. Hoesicka i L. Méyeta. Z przedmową I. Matuszewskiego. Tomy I—VI. Warszawa 1903—1904 (rec.). — Książka V (1905), s. 179—180.

1906.

48. Sfałszowany tekst „Pana Tadeusza”. — Pamiętnik Literacki V (1906), s. 64—76.

1907.

49. Gorczyzewski Jan (ok. 1750—1823). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 147—156.

50. Kopczyński Onufry (1735—1817). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 239—250.

51. Zan Tomasz (1796—1855). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 286—297.

52. Czeczot Jan (1797—1847). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 298—301.

53. Domeyko Ignacy (1801—1889). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 302—316.

54. Kamiński Jan Nepomucen (1777—1855). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 387—391.

55. Bernatowicz Feliks (1786—1836). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 496—505.

56. Skarbek Fryderyk (1792—1866). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom II. Warszawa 1907, s. 506—526.

1908.

57. Malczewski A., Marja. Powieść ukraińska. Ze wstępem i objaśnieniami.... Warszawa. Gebethner i Wolff 1908, s. 73+1 nlb. Wybór pisarzy polskich dla domu i szkoły. N. 10.

58. Kryński A. A., Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 4. Warszawa 1907 (rec.). — Książka VIII (1908), s. 89—90.

59. Mazanowski M., Juljusz Słowacki. Wyd. 2. Charakterystyki literackie pisarzy polskich. I. Bibl. Powszechna N. 193—195. Złoczów b. r. (rec.). — Książka VIII (1908), s. 141—142.

60. Mazanowski M., Seweryn Goszczyński. Charakterystyki literackie pisarzy polskich. XVIII. Bibl. Powszechna N. 651—652. Złoczów 1908 (rec.). — Książka VIII (1908), s. 454—455.

61. Jubileuszowe wydania dzieł Słowackiego. — Książka VIII (1908), s. 469—472.

1909.

62. Goszczyński S., Zamek Kaniowski. Powieść. Ze wstępem i objaśnieniami.... Warszawa, Gebethner i Wolff 1909, s. 113+1 nlb. Wybór pisarzy polskich dla domu i szkoły. N. 20.

63. Goszczyński Seweryn (1801—1876). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom V. Warszawa 1909, s. 1—88.

64. Listy J. I. Kraszewskiego do panny Olimpij S. — Sprawozdania z posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. II (1909), s. 46.

65. Słowacki J., Dzieła. Wyd. T. Pini. Tomy I—II. Lwów 1910. (rec.). — Książka IX (1909), s. 192—194.

1910.

66. Początki wpływu Boileau'a w Polsce. — Sprawozdania z posiedzeń Tow. Nauk. Warsz., Wydział językoznawstwa i literatury. III (1910) s. 82—98 i odb. Warszawa 1910.

Rec. Chrzanowski L., Książka XIII (1913), s. 104. — Gubrynowicz B., Pamiętnik Literacki XVI (1918), s. 309—310.

67. Felicjan Faleński (1825—1910). Wspomnienie pośmiertne. — Sprawozdania z posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydział językoznawstwa i literatury III (1910), s. 99—104 i nadd.

1911.

68. Olizarowski Tomasz August (1811—1879). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VI. Warszawa 1911, s. 79—91.

69. Gołuchowski Józef (1797—1858). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VI. Warszawa 1911, s. 197—208.

70. Czajkowski Michał (1804—1886). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VI. Warszawa 1911, s. 209—239.

71. Malczewski A., Marja. Wyd. nowe ze wstępem F. Wł. Wóycickiego. Warszawa 1910. Bibl. Narodowa N. 8. — Słowacki J., W Szwajcarii i inne poezje. Warszawa 1910. Bibl. Narodowa N. 27 (rec.). — Książka XI (1911), s. 403—404.

72. Rocznik Tow. Przyjaciół Nauk w Wilnie III (1909). Wilno 1910 (rec.). — Książka XI (1911), s. 404—405.

73. Schneider S., Badania nad źródłami twórczości J. Słowackiego w ostatnim okresie życia. Lwów 1911 (rec.). — Książka XI (1911), s. 405—406.

74. Bogucka C. i Niewiadomska C., Nasi pisarze. Ich życie i dzieła. Warszawa 1911 (rec.). — Książka XI (1911), s. 418—419.

1912.

75. Wasilewski Z., Z życia poety romantycznego. Seweryn Goszczyński w Galicji. Lwów 1910 (rec.). — Książka XII (1912), s. 273—274.

76. Frąckiewicz M., J. I. Kraszewski w Krakowie i we Lwowie w r. 1867 i odczyty jego o Dantem. Kraków 1912. — Brzostowski A. B., Ze wspomnień o Kraszewskim. Warszawa b. r. (rec.). — Książka XII (1912), s. 367.

1913.

77. Chołoniewski Stanisław (1791—1846). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VII. Warszawa b. r., s. 75—127.

78. Hołowiński Ignacy (1807—1855). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VII. Warszawa b. r., s. 128—150.

79. Wiszniewski Michał (1794—1865). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VII. Warszawa b. r., s. 151—227.

80. Tyszyński Aleksander (1811—1880). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VII. Warszawa b. r., s. 286—347.

81. Cybulski Wojciech (1808—1867). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom VII. Warszawa b. r., s. 348—373.

82. Czartoryski A., Bard polski (1795). Oprac. J. Kallenbach. Brody 1912. Arcydzieła polskich i obcych pisarzy. T. 79 (rec.). — Książka XIII (1913), s. 179.

1914.

83. Paszkowski Józef, pułkownik wojsk polskich i pisarz (1787—1858). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja III, tom I, Warszawa 1914, s. 362.

84. Paszkowski Józef Edmund, poeta i tłumacz (1817—1861). — Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. Serja III, tom I, Warszawa 1914, s. 362—363.

85. Grabowski T. S., Słowiński poemat na tle polskiem. Poprzez Słowiańszczyznę. V. Kraków 1913 (rec.). — Książka XIV (1914), s. 38.

1917.

86. Literatura polska od początków do powstania styczniowego. Książka podręczna informacyjna dla studujących naukowo dzieje rozwoju piśmiennictwa polskiego. Tom I. Od wieku X do końca XVII. Z zapomogi Kasy Pomocy dla osób pracujących na polu naukowym im. Dra Józefa Mianowskiego. Warszawa Lublin Łódź 1917, s. 4 nlb. + 696 + XVI.

Rec.¹ (Anonimowo) Kurjer Polski XXI (1918), N. 33. — Brückner A., Z dziejów naszej kultury i literatury. Wydawnictwa najnowsze.

¹ Uzupelnienia w zakresie recenzji „Literatury Polskiej“ zawdzięczam uprzejmej wskazówce p. Ksawerego Świerkowskiego.

Kraków 1918, s. 8—9. (odb. z „Nowej Reformy“). — (Czubek J.), Bibliografia polska V (1918), s. 51. — Dębicki Z., Dziennik Poznański 1917, N. 292 dod. — Dębicki Z., Kurjer Warszawski 1917, N. 326. — Gubrynowicz B., Kwartalnik Historyczny XXXII (1918), s. 77—81. — J(abłonowski) W., Gazeta Poranna VI (1917), N. 319. — Lam S., Przewodnik Naukowy i Literacki 1918, s. 948—960. — L(ange) A., Nowa Gazeta 1918, N. 23. — Lorentowicz J., Złudzenia naukowe historyków literatury. Świat XIII (1918), N. 4. — (Niemojewski A.), Myśl Niepodległa XII (1917), s. 787. — Pigoń S., Rok Polski III (1918), s. 180—183. — Sinko T., Czas 1918, N. 6. — Wagner A. M., Deutsche Warschauer Zeitung IV (1918), N. 9. — (Włodek L.), Tygodnik Ilustrowany 1917, s. 584.

1918.

87. Literatura polska od początków do powstania styczniowego. Tom II. Od wieku XVIII do r. 1820. Warszawa Lublin Łódź 1918, s. 4 nlb. + 518 + IX + 1 nlb.

Rec. Chrzanowski I., Tygodnik Ilustrowany 1919, s. 226 (o tomie I i II). — Chrzanowski I., Slavia I (1922), s. 142 (o tomie I i II). — Lam S., Dziennik Powszechny 1919, N. 213—216, 279 i odb. p. t. Literatura polska w oświeceniu p. G. Korbuta. Warszawa 1919. Toż z drobnymi opuszczeniami w Przewodniku Naukowym i Literackim 1919, s. 1243—1252 (rec. broszury Lama zob. Lange A., Gazeta Polska. Warszawa 1919, N. 364). — Pigoń S., Rok Polski IV (1919), s. 349—351. — Ptaszycki S., Encyklopedia nauk pomocniczych historii i literatury polskiej. Cz. I. Wyd. 2. Lublin 1922, s. 159—163 (o tomie I i II). — X. G., Gazeta Warszawska 1919, N. 25.

88. Malczewski A., Marja. Powieść ukraińska. Ze wstępem i objaśnieniami.... Wyd. 2. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1918. Wybór pisarzy polskich dla domu i szkoły. N. 10.

88a. Zadanie Gabinetu Filologicznego (literatury i językoznawstwa). Program prac Gabinetu Filologicznego. — Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego X (1917). Warszawa 1918, s. 25—27 i odb.

1921.

89. Literatura polska od początków do powstania styczniowego. Tom III. Odr. 1820—1863 oraz Dodatek, obejmujący lata 1863—1900. Warszawa Lublin Łódź 1921, s. 4 nlb. + 832 + X + 2 nlb.

Rec. (Anonimowo), Tygodnik Ilustrowany 1923, N. 6, okładka. — Bielak F., Głos Narodu XXX (1923), N. 66 dod. lit. — Chrzanowski I., Rzeczpospolita IV (1923), N. 104 p. — Chrzanowski I., Slavia IV (1925), s. 162. — Kridl M., Przegląd Warszawski III (1923), s. 230—236. — Pigoń S., Słowo. Wilno. II (1923), N. 82 dod. lit. — Zob. Grycz J., Przewodnik dla korzystających z bibliotek. Kraków (1925), s. 53—55 (o tomach I—III). — Krzyżanowski J., Nauka Polska X (1929), s. 392: postulat nowego wydania.

1923.

90. Czajkowski Antoni (1816—1873). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 48—57.

91. Kamiński Henryk (1812—1865). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 152—172.

92. Baliński Karol (1817—1864). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 173—188.

93. Cyganerja warszawska. — Józef Bohdan Dziekoński (1815—1855). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 222—252.

94. Zmorski Roman (1824—1867). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 253—279.

95. Wolski Włodzimierz (1824—1882). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 280—305.

96. Malinowski Mikołaj (1799—1865). — Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Tom IX. Warszawa b. r., s. 347—360.

1924.

97. Wstęp do literatury polskiej. (Zarys metodyki badania literatury). Warszawa. Kasa im. Mianowskiego, 1924, s. 120 + VI + 2 nlb.

Rec. Chrzanowski I., Rzeczpospolita V (1924), N. 219 w. — Grabowski T., Kurjer Poznański XIX (1924), N. 148 i 150. — Kallenbach J., Nowa Reforma XLIII (1924), N. 222. — Zyczyński H., Pamiętnik Literacki XXI (1924—1925), s. 418—421. — Zob. Grycz J., Przewodnik dla korzystających z bibliotek. Kraków (1925), s. 128.

1925.

98. O konieczności najrychlejszego zbadania języka i wyśłowienia Mickiewicza. — Pamiętnik IV Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Poznaniu 6—8 grudnia 1925. I. Referaty. Lwów 1925, sekcja IV i osobno, s. 5 + 1 nlb.

Deklaracja referenta zob. Pamiętnik IV Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Poznaniu. II. Protokoły. Lwów 1927, s. 116.

99. Nieznane listy Franciszka Morawskiego o Mickiewiczu. — Pamiętnik Literacki XXII i XXIII (1925—1926), s. 537—543.

100. Sienkiewicz o Wyspiańskim. — Wiadomości Literackie II (1925), N. 9 (61).

1926.

101. Bibliografja prac o Stefanie Żeromskim. — Ruch Literacki I (1926), s. 17—18.

102. Bibliografja prac o Wł. St. Reymontcie. — Ruch Literacki I (1926), s. 54—55.

103. O wiersz Trembeckiego (sprostowanie informacji M. Piszczkowskiego w sprawie „Nagrobka kmiotka“). — Ruch Literacki I (1926), s. 126.

104. Zapomniany list (z r. 1825) i rysopis autora „Marji“. — Ruch Literacki I (1926), s. 136—137.

105. Leśniewski Cz., Stanisław Staszic. Jego życie i ideologia w dobie Polski niepodległej (1755—1795). Warszawa 1926. — Kukulski Z., Lata szkolne Staszica. Lublin 1926. — Pisma pedagogiczne S. Staszica. Wydał i opracował Z. Kukulski. Przedmową poprzedził I. Chrzanowski. Lublin 1926. — Staszic S., Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego. Wyd. krytyczne przygotował S. Czarnowski. Kraków 1926. Bibl. Narodowa, serja I N. 90 (rec.). — Ruch Literacki I (1926), s. 145—147.

106. Malczeski nie Malczewski. — Ruch Literacki I (1926), s. 191. Zob. Pomarański S., Malczeski czy Malczewski? ib., s. 207—208. Odpowiedź Korbuta ib., s. 208.

107. Malczeski na szczycie Mont-blanc. — Ruch Literacki I (1926), s. 223.

108. Historia Moschovitica (Sebastjana Petrycego). — Ruch Literacki I (1926), s. 318—319.

1927.

109. Utwór francuski Mickiewicza z r. 1827 (tekst żartobliwy, w wersji polskiej p. t. „Pierwszy buletyn (!) wielkiej armji“). — Ruch Literacki II (1927), s. 17—18.

110. A. Malczewski i Lessing. — Ruch Literacki II (1927), s. 63.

111. Brodzińskiego „Na zabór bibliotek“. — Ruch Literacki II (1927), s. 94—95.

112. Mickiewicz A., Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego. Oprac. S. Pigoń. Wyd. 4. Kraków 1926. Bibl. Narodowa Serja I N. 17 (rec.). — Ruch Literacki II (1927), s. 117—118.

113. Mickiewicz potomkiem szlachty polskiej? (polemika ze stanowiskiem M. Kridla). — *Ruch literacki* II (1927), s. 158—159. Zob. odpowiedź M. Kridla ib., s. 159. Replika Korbuta: W sprawie pochodzenia Mickiewicza. *ib.*, s. 190—191.

1928.

114. Mickiewicz — Gorecki. Do genezy ballady „Lilje“. — *Ruch Literacki* III (1928), s. 5—6.

115. Smoleński W., Przewrót umysłowy w Polsce w. XVIII. Wyd. 2. Warszawa 1923. — Smoleński W., Montesjkusz w Polsce w. XVIII, nadto Fragment pamiętnika autora i zupełna bibliografja jego pism. Warszawa 1927 (rec.). — *Ruch Literacki* III (1928), s. 85—87.

116. Hahn W., Bibliografja o Stanisławie Staszicu. Odb. z księgi „Stanisław Staszic“. Lublin 1928 (rec.). — *Ruch Literacki* III (1928), s. 210.

117. Do dwu wierszy sztambuchowych Mickiewicza z r. 1824. — *Ruch Literacki* III (1928), s. 253.

118. Pieśń białoruska w „Panu Tadeuszu“. — *Ruch Literacki* III (1928), s. 285.

119. Curiosum (o portrecie Celiny Szymanowskiej, poczytanej za Marję i in). — *Ruch Literacki* III (1928), s. 288.

120. „Farys“ Mickiewicza przekładem? — *Ruch Literacki* III (1928), s. 318.

1929.

121. Literatura polska od początków do wojny światowej. Książka podręczna informacyjna dla studujących naukowo dzieje rozwoju piśmiennictwa polskiego. Wydanie drugie powiększone. Tom I. Od wieku X do końca XVII. Warszawa 1929, s. XII + 621 + 3 nlb.

Rec. Krzyżanowski J., *Ruch Literacki* VI (1931), s. 77—79.

122. Literatura polska od początków do wojny światowej. Wydanie drugie powiększone. Tom II. Od wieku XVIII do r. 1820. Warszawa 1929, s. 4 nlb. + 439 + 1 nlb.

Rec. Mikulski T., *Ruch Literacki* VI (1931), s. 313—315.

123. Uwagi o potrzebach historii literatury w Polsce. — *Nauka Polska* X (1929), s. 363—369 i nadd.

124. Pogromca obskurantów z przed stu lat. (X. Jan Górczyczewski). — *Prace Komisji do badań nad historją literatury i oświaty* III (1929), s. 5—39 i odb. Warszawa 1929, s. 39 + 1 nlb.

125. Bohdan Zaleski i Stanisław Worcell w Ulmie w roku 1832. — *Prace Komisji do badań nad historją literatury i oświaty* III (1929), s. 213—215 i nadd.

126. List Mickiewicza do Bułharyna. — *Wiadomości Literackie* VI (1929), N. 46 (307). Przedruk T. Boy Żeleński, Bronzownicy. Warszawa 1930, s. 197—198.

1930.

127. Literatura polska od początków do wojny światowej. Wydanie drugie powiększone Tom III. Od roku 1820 do roku 1863. Warszawa 1930, s. 4 nlb. + 607 + 1 nlb.

128. Jan Nieciśław Baudouin de Courtenay. — *Wiedza i Życie* V (1930), N. 2 i odb., s. 7 + 1 nlb.

129. „Cała teka“ nieznanych Cochánovianów. (Sprostowanie informacji Hartleba w sprawie materiałów redakcyjnych wydania pomnikowego). — *Ruch Literacki* V (1930), s. 200.

130. Udział w ankiecie: W pracowniach pisarzy polskich. — *Wiadomości Literackie* VII (1930), N. 25 (338).

1931.

131. Literatura polska od początków do wojny światowej. Wydanie drugie powiększone. Tom IV. Od roku 1864 do roku 1914. Warszawa 1931, s. 6 nlb. + 378 + 2 nlb.

Rec. o tomach I—IV: Chrzanowski I., *Myśl Narodowa* XI (1931), s. 380—381. Por. list St. Lama do red. „*Myśli Narodowej*” XII (1932), s. 92. — Chrzanowski I., *Slavia* XI (1932), s. 632—633. — Czachowski K., Uzupełnienia i sprostowania. *Ruch Literacki* VI (1931), s. 317—319. — Drogoszewski A., *Polonista* III (1933), s. 38—41. — Kridl M., *Kurjer Warszawski* 1933, N. 133 w. — Zakrzewski Wiktor, *Przegląd Literacki* II (1931), N. 9—10.

1932.

132. O należną ocenę Piotra Chmielowskiego. — *Wiadomości Literackie* IX (1932), N. 14 (431). Zob. Wyjaśnienie S. Napierskiego *ib.*, N. 18 (435).

133. Odpowiedź na zarzuty (T. Mikulskiego w ocenie t. II „*Literatury*”). — *Ruch Literacki* VII (1932), s. 31—32.

1933.

134. *Literatura polska. Dopełniacz I.* (Warszawa 1933), s. 40.

Rec. E. P., *Myśl Narodowa* XIII (1933), s. 301. — Grzegorzczak P., *Ruch Literacki* VIII (1933), s. 246—247.

135. Kazimierz Brodziński a Franciszek Salezy Dmochowski. — *Ruch Literacki* VIII (1933), s. 225—226.

136. Ś. p. Julian Adolf Święcicki (1848—1932). — *Rocznik Tow. Naukowego Warszawskiego* XXV (1932). Warszawa 1933, s. 223—224.

1934.

137. Jeszcze o autorstwie „*Larika*”. — *Ruch Literacki* IX (1934), s. 160. Zob. W. Hahn, W sprawie autorstwa „*Lirika*”. *ib.* s. 127—128.

138. Świerżowicz J., *Biblijografja prac Piotra Chmielowskiego. Trzemesno 1933* (rec.). — *Ruch Literacki* (1934), s. 215—217.

139. Uzupełnienia „*Biblijografji prac Piotra Chmielowskiego*”. — *Ruch Literacki* IX (1934), s. 217—218.

1935.

140. „*Edmund*” a Cyprian Norwid. Polemika z Zygmuntem Wasilewskim. — *Ruch Literacki* X (1935), s. 19—20. Zob. replikę Wasilewskiego *ib.* s. 20—23.

141. Niemczyzna w języku polskim. Wyrazy niemieckie w języku polskim pod względem językowym i cywilizacyjnym. Wydanie wznowione. Warszawa 1935, s. VII + 181 + 2 nlb.

Rec. Brückner A., *Nowa Książka* III (1936), s. 71—72.

142. Szkice i drobiazgi historyczno-literackie. Warszawa 1935, s. 7 nlb. + 157. (Zawiera: Aleksander Tyszyński jako estetyk i krytyk. — Przyjaciel rzymski Mickiewicza (O autorze „*Snu w Podhorcach*”). — Postrach Krasieńskiego (Autor „*Prawd żywotnych*”). — Franciszek Morawski o Mickiewiczu. — Falsyfikat „*Pana Tadeusza*”. — Regionalizm Mickiewicza. — Historia literatury a krytyka literacka. — „*Lilje*” a „*Śmierć zdrajcy ojczyzny*”. — Z powodu listu Mickiewicza do Bułharyna. — Tragiczne losy nieprawomyślnego redaktora. — Początki wpływu Boileau’a w Polsce. — Puścizna po Michale Wiszniewskim (M. Wiszniewski jako filozof). — Pogromca obskuran-tów z przed stu lat. — Białoruszczyzna w języku Mickiewicza. — Pijarzy czy Jezuici? — Dodatek: Odpowiedź p. Wasilewskiemu).

Rec. Mikulski T., *Pion* IV (1936), N. 1—2. — Napierski S., *Droga* XV (1936), s. 430—432. — Szpotański S., *Kurjer Warszawski* 1936, N. 6 w.

PRACE REDAKTORSKIE

1. *Ogniwo. Tygodnik naukowy, społeczny, literacki i polityczny.* Warszawa I (1902—1903). N. 1—11.

Zob. komunikat redakcyjny w N. 12. s. 296.

2. Ks. Florjan Bobrowski. *Lexicon latino-polonicum. Słownik łacińsko-polski.* Wyd. 3 poprawione i uzupełnione. Tom I. A—K. Wilno, Józef Zawadzki, 1905, s. 6 nlb., 2014 szpalt.

Pamiętnik literacki XXXIII, 4

Według informacji Kryńskiego (zob. Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana, Ser. I, t. XXXVII—XXXVIII, s. 932) Korbut przygotował do druku t. I wyd. 3 „Słownika“ Bobrowskiego.

3. Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej. Życiorysy, streszczenia, wyjątki. Tom II—IX. Warszawa 1907—1923 (red. zbiorowa).

4. Wydawnictwo Gabinetu Filologicznego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Biblioteka Pisarzy Polskich 2-jej połowy XVIII wieku i 1-jej ćwierci XIX wieku.

N. 1. Brodziński Kazimierz, Pisma estetyczno-krytyczne. Opracował Aleksander Łucki. Warszawa 1934. Tom I, s. 7 nlb. + IX + 416. Tom II, s. 6 nlb. + 336.

N. 2. Zaborowski Tymon, Pisma zebrane. Opracowała Marja Danilewiczowa. Warszawa 1936, s. 7 nlb. + IV + 623.

RĘKOPISY GABRJELA KORBUTA

W BIBLIJOTECE NARODOWEJ JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W WARSZAWIE

1. Materiały do „Literatury polskiej“ w formie zapisków na luźnych kartkach, notatników, rękopisu przygotowanego do druku, korekt i uzupełnień do wyd. 2.

2. Gromadzone oddzielnie materiały do bibliografji Słowackiego.

3. „Barbaryzmy i prowincjonalizmy używane przez Polaków zamieszkałych w Petersburgu“ (b. d.). „Żargon petersburski“ (uzupełnienie A. Wallickiego: Błędy nasze. Warszawa 1879). (1879—1884).

4. „Nowotwory Zygmunta Krasieńskiego“. (1884).

5. „Kurs historii literatury polskiej“ (skrypt wykładów w warszawskich szkołach średnich).

6. „Przyczynek do fonetyki wyrazów przyswojonych“ (przeznaczony do księgi zbiorowej ku czci Baudouin'a de Courtenay).

Nadto: korespondencja, notaty do wykładów w Wolnej Wszechnicy Polskiej, rękopisy prac ogłoszonych drukiem, notaty.

Warszawa

Tadeusz Mikulski